

Rapporten All-Archeo bv 2602

Archeologienota

Lier – Kesselsesteenweg 6

Natasja Reyns

Bornem
2026

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv

Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2026/12.807/140

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken	7
2.3.3	Werkwijze	14
2.4	Assessmentrapport	14
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied	14
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	20
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	25
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese	26
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	27
3	Samenvatting	29
4	Bibliografie	30
4.1	Publicaties	30
4.2	Websites	30
5	Bijlagen	30
5.1	Archeologische periodes	31

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

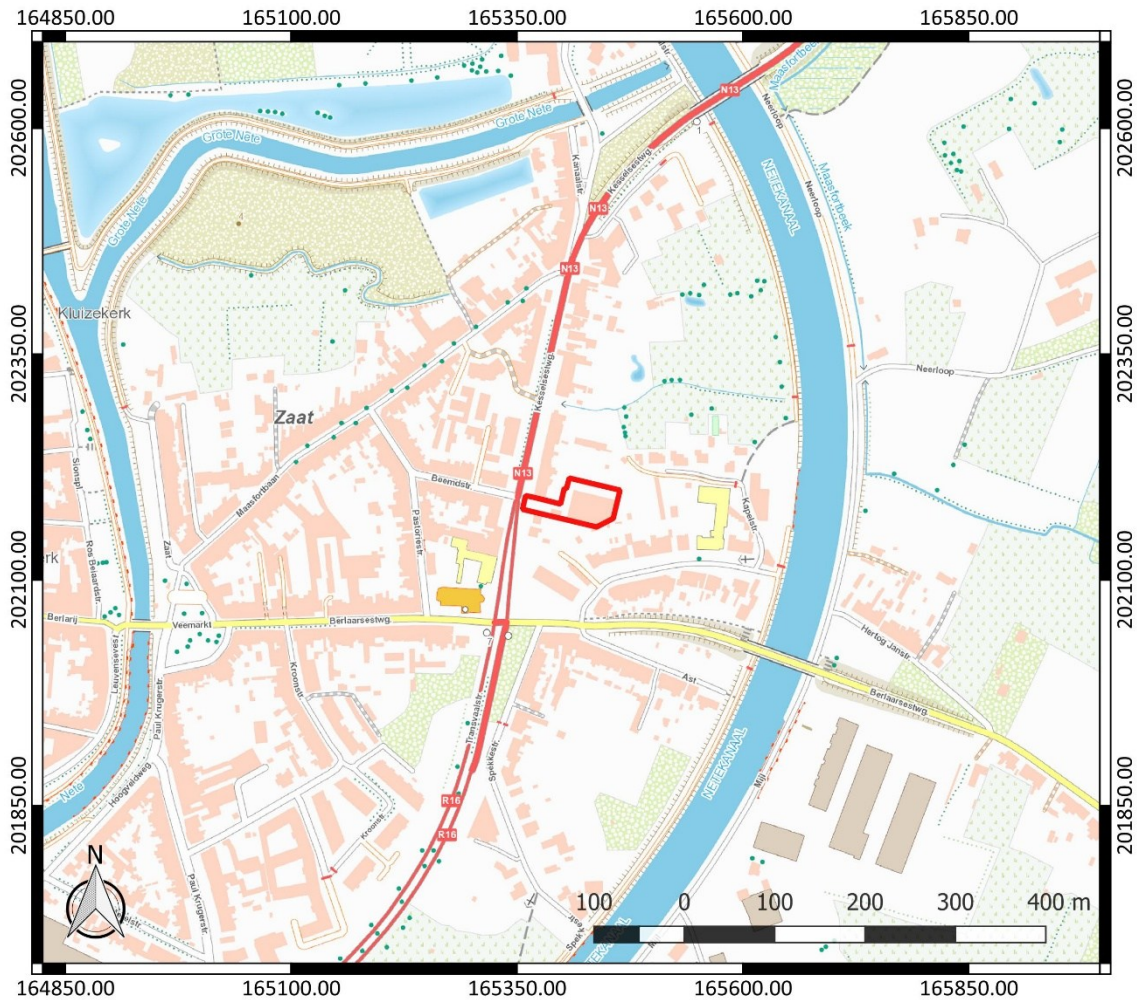
² <https://geo.onroenderfgoed.be>

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Lier, Afdeling 2, sectie C, nummers 50N8 en 50V6

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 3240 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 17/02/2026 – 05/06/2026

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones.

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein wordt de sloop van de bestaande bebouwing en de oprichting van nieuwe bebouwing gepland. De bestaande bebouwing is niet onderkelderde.

De bebouwing aan de zijde van de Kesselsesteenweg wordt uitgevoerd op een vloerplaat op volle grond met een verstoringsdiepte tot ca. 40 cm. Verder wordt de nieuwe woning gefundeerd op funderingsbalken met een verstoringsdiepte tot naar schatting maximaal ca. 1,20 m.

De nieuwe bebouwing in het oosten van het terrein wordt voorzien van een kelderverdieping. Die zal een verstoringsdiepte kennen tot ca. 3,55 m.

De nieuwe bebouwing wordt verder nog voorzien van nutspullen. De aanleg van nutspullen kent een verstoringsdiepte die plaatselijk oploopt tot maximaal ca. 3,20 m. Op het terrein wordt ook de aanleg van een wadi voorzien. Die zal een verstoringsdiepte tot maximaal ca. 50 cm kennen.

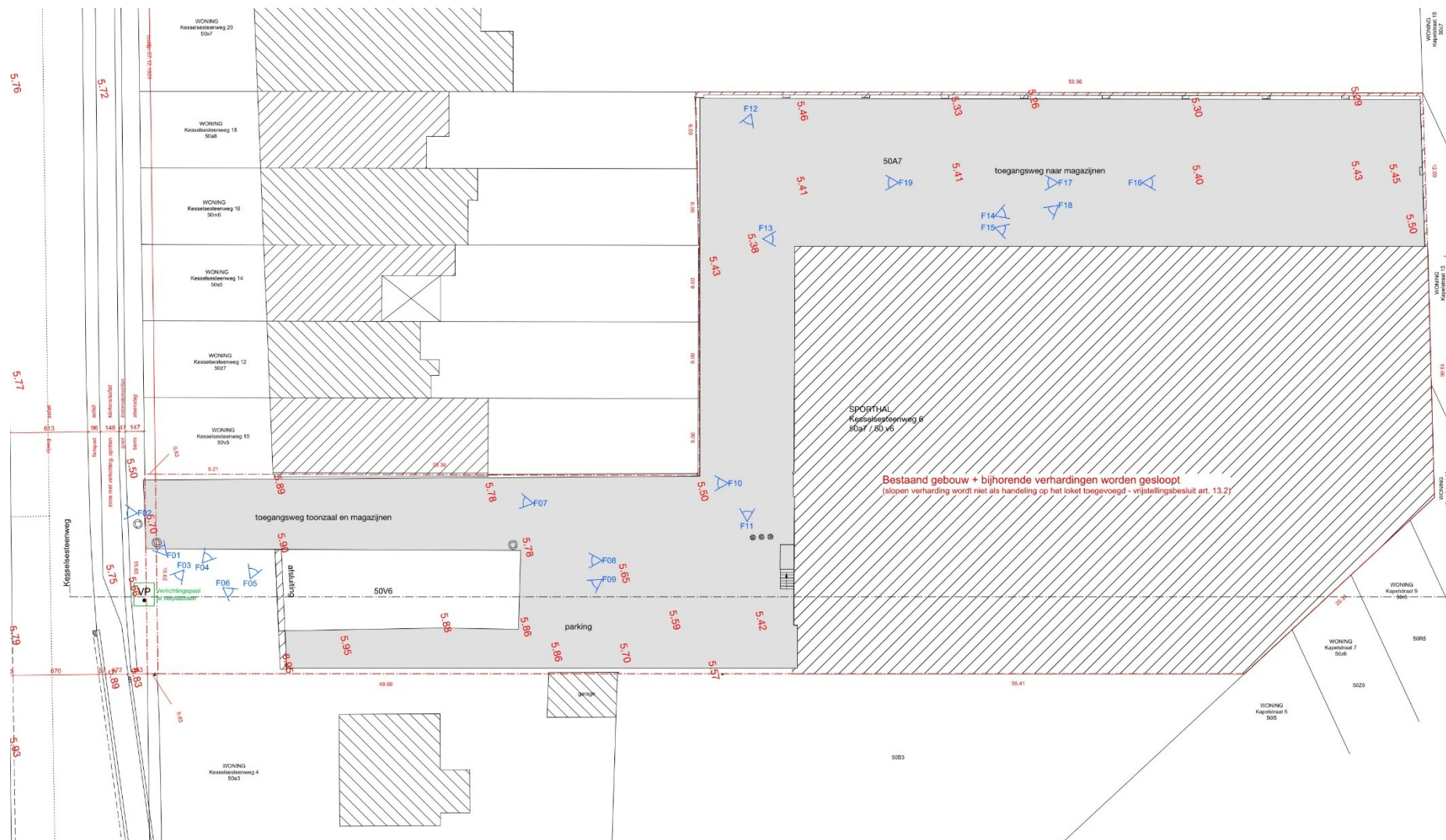
Om de nieuwe bebouwing toegankelijk te maken en te voorzien in parkeerplaatsen, worden nieuwe verhardingen aangelegd. De aanleg van nieuwe verhardingen kent een verstoringsdiepte tot maximaal ca. 65 cm.

Tot slot wordt nog voorzien in groenaanleg met de aanplant van grassen, struiken en bomen. Bodemingrepen gerelateerd aan groenaanleg kennen een verstoringsdiepte die ligt tussen ca. 40 cm en 1,00 m.

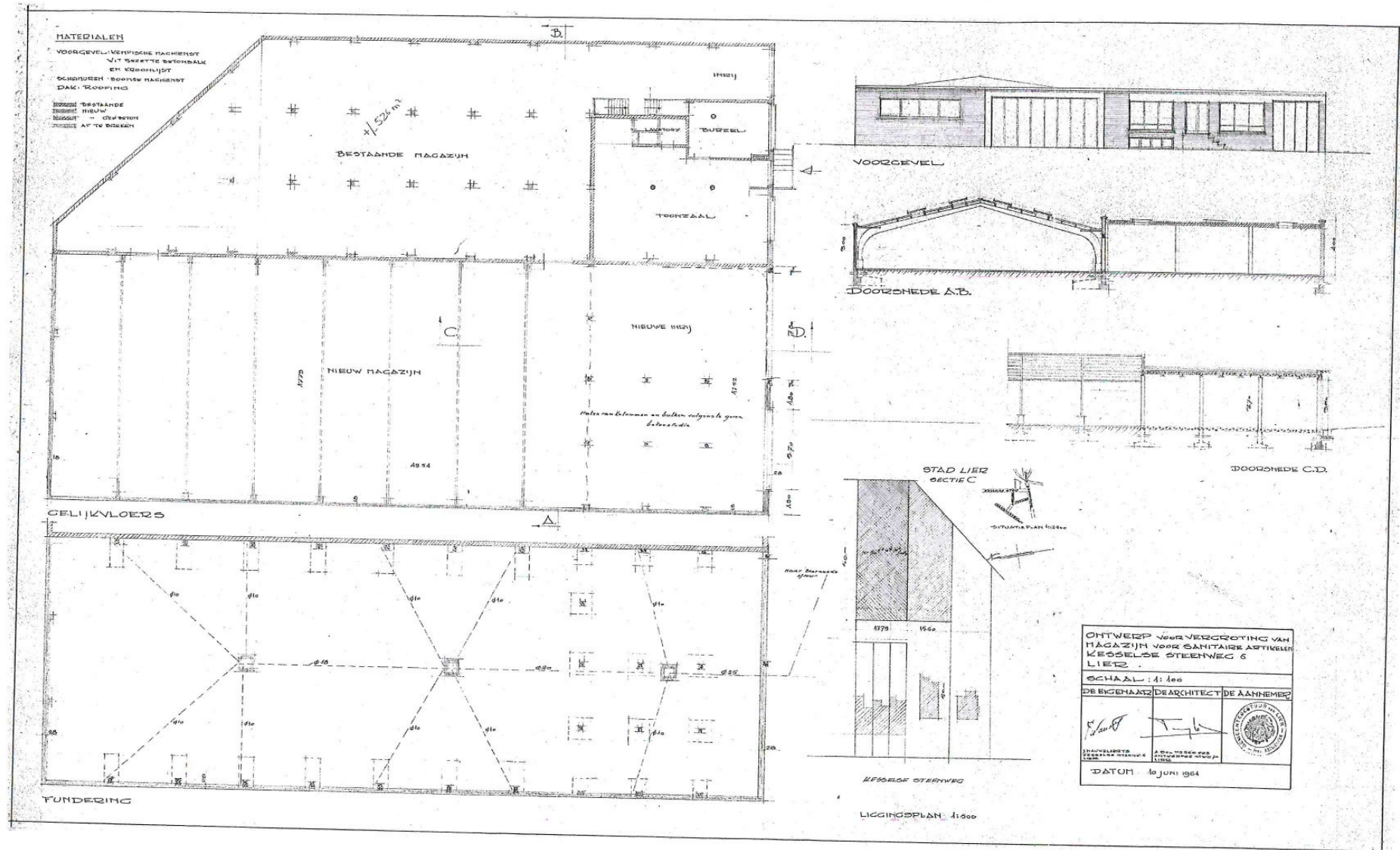
Een beperkte zone in het noordwesten van het terrein is vandaag al in gebruik als tuinzone voor drie woningen. Dit gebruik blijft in het ontwerpplan.

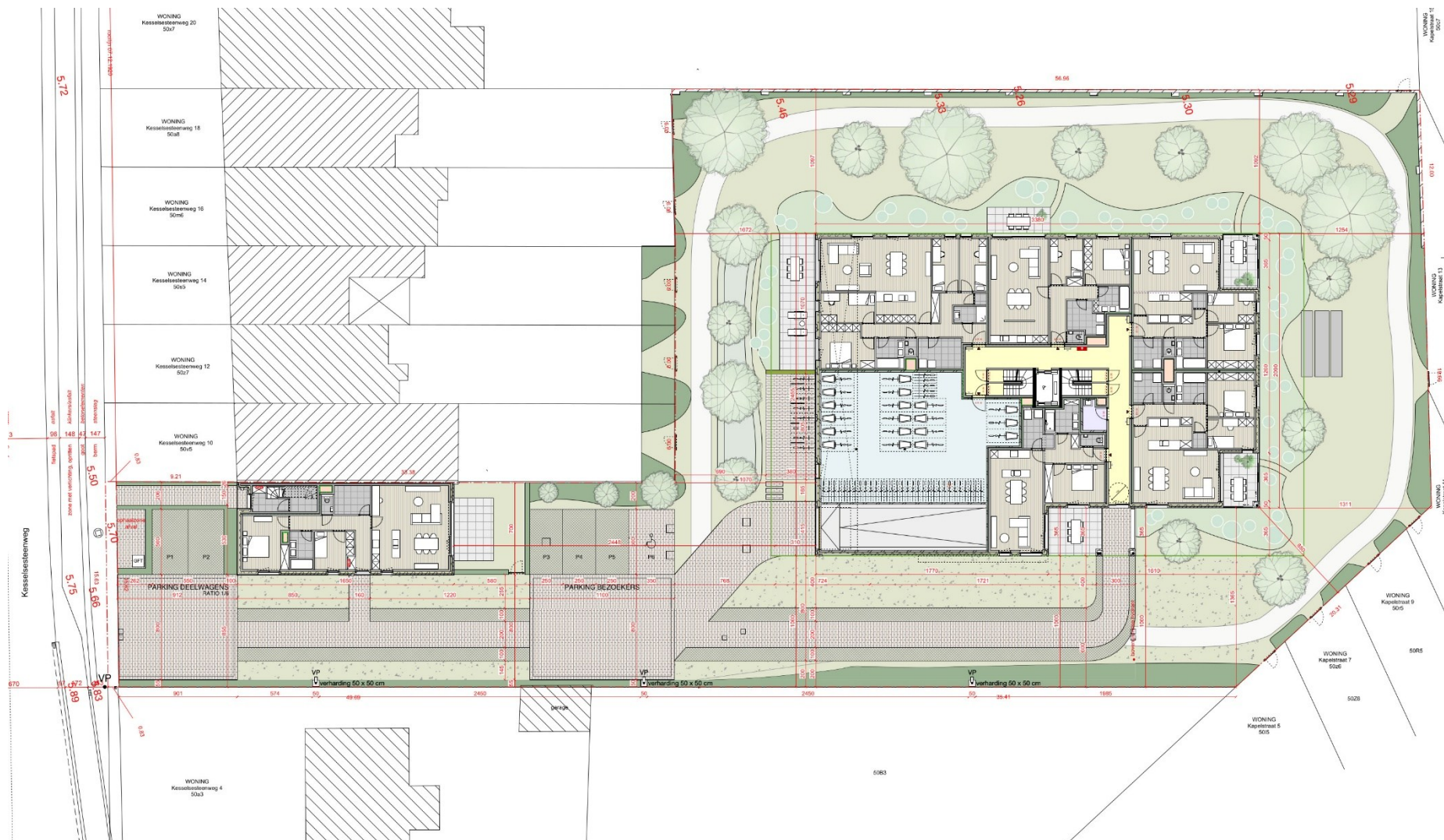
Figuur 3: Zicht op het terrein

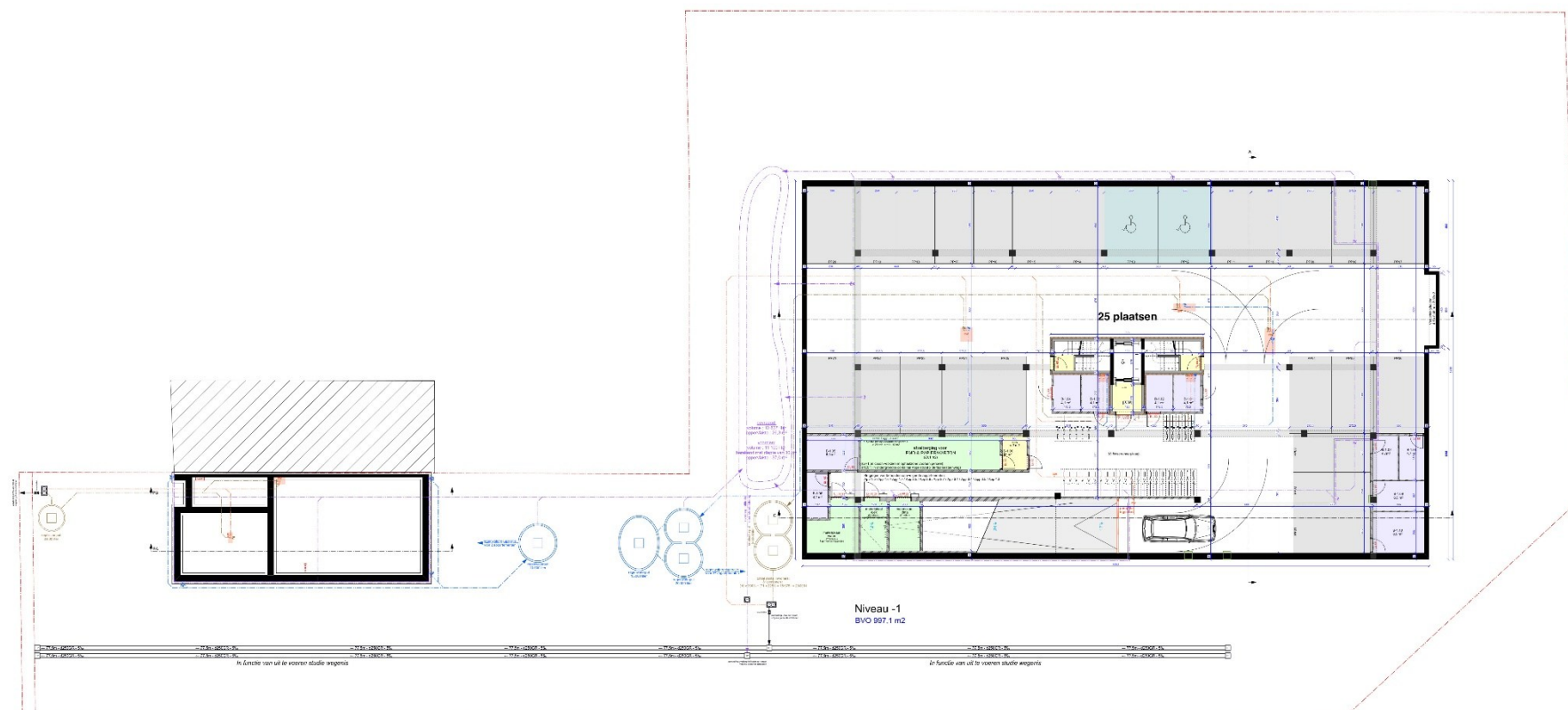

Figuur 4: Inplantingsplan bestaande toestand

Figuur 5: Plannen bestaande toestand

Figuur 7: Kelderplan en rioleringsplan

Figuur 8: Snede B-B'

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart en de bodemerosiekaart zijn niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is gegeorefereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de Atlas cadastrale parcellaire de la Belgique van Popp (1842-1879) worden drie momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot landschapshistoriek, gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

Het onderzoeksgebied is gelegen ten oosten van de Kesselsesteenweg en de Beemdstraat (Figuur 9). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in woongebieden.

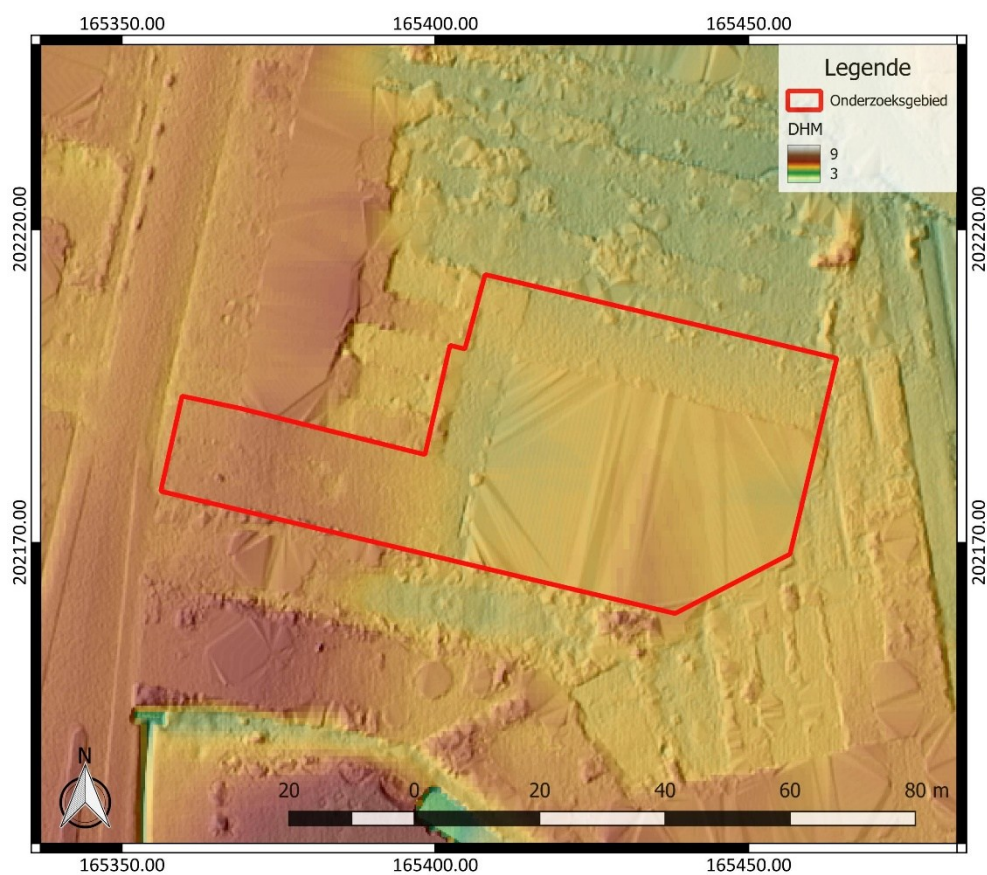
Ten oosten vinden we het Netekanaal en de Maasfortbeek (Figuur 11). Ook ten noordwesten vinden we de Maasfortbeek en verder ook de Grote Nete, de Kleine Nete en de Netearm.

Geomorfologisch behoort het onderzoeksgebied tot de depressie van de *Schijns-Nete*. Dit is een laaggelegen gebied, waar de topografie zich beneden de 20 m TAW situeert.³

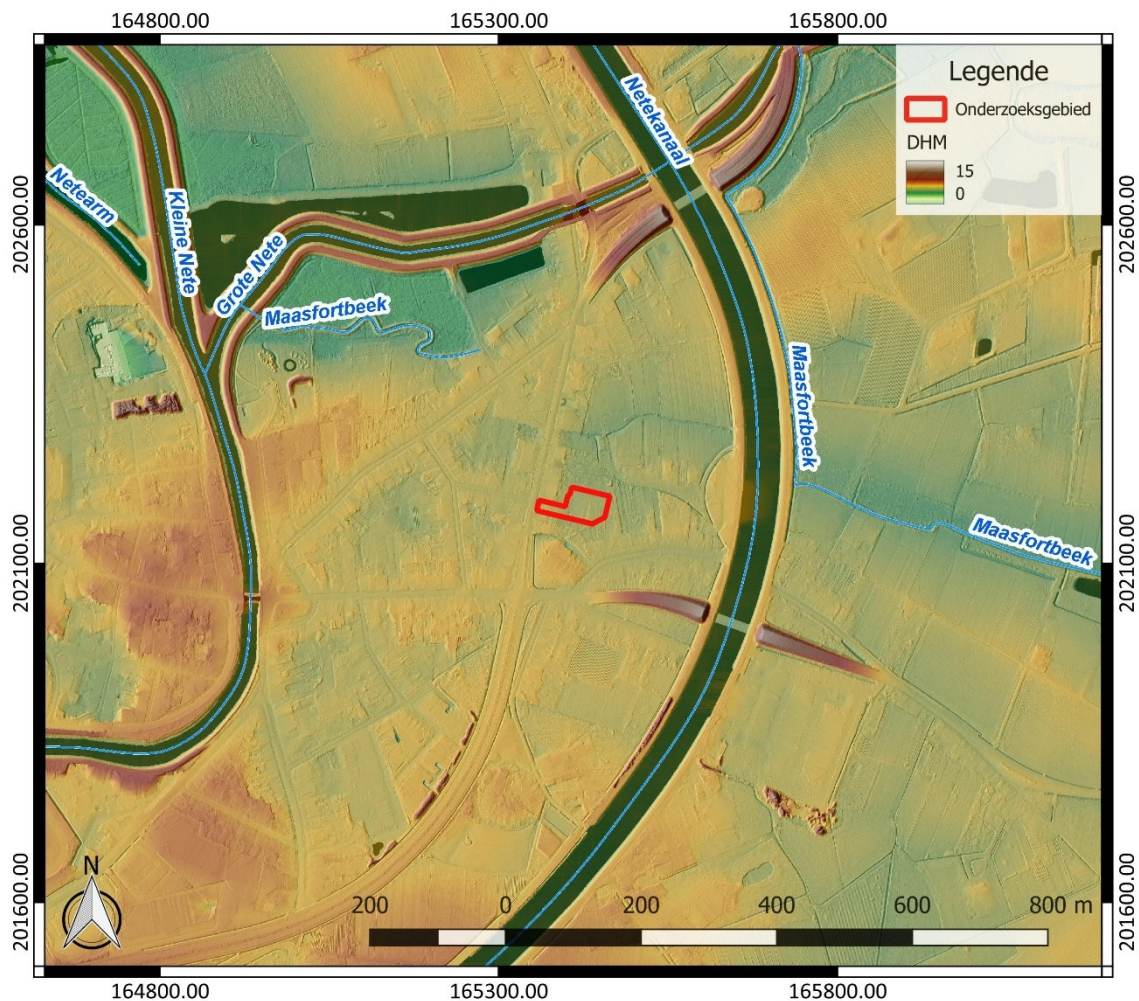
³ Goolaerts/Beerten 2006, 2

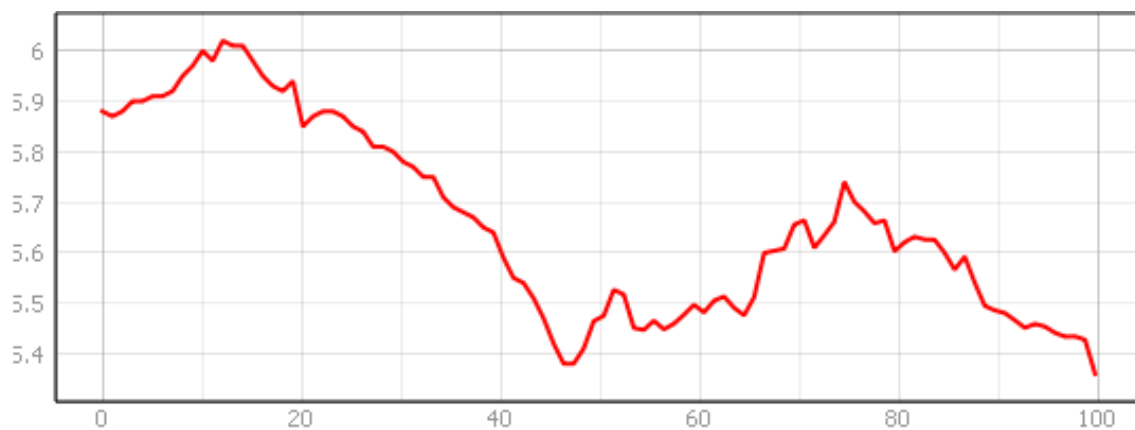
Figuur 9: Luchtfoto van 2024 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 10: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Multidirectional hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm, met aanduiding van het onderzoeksgebied

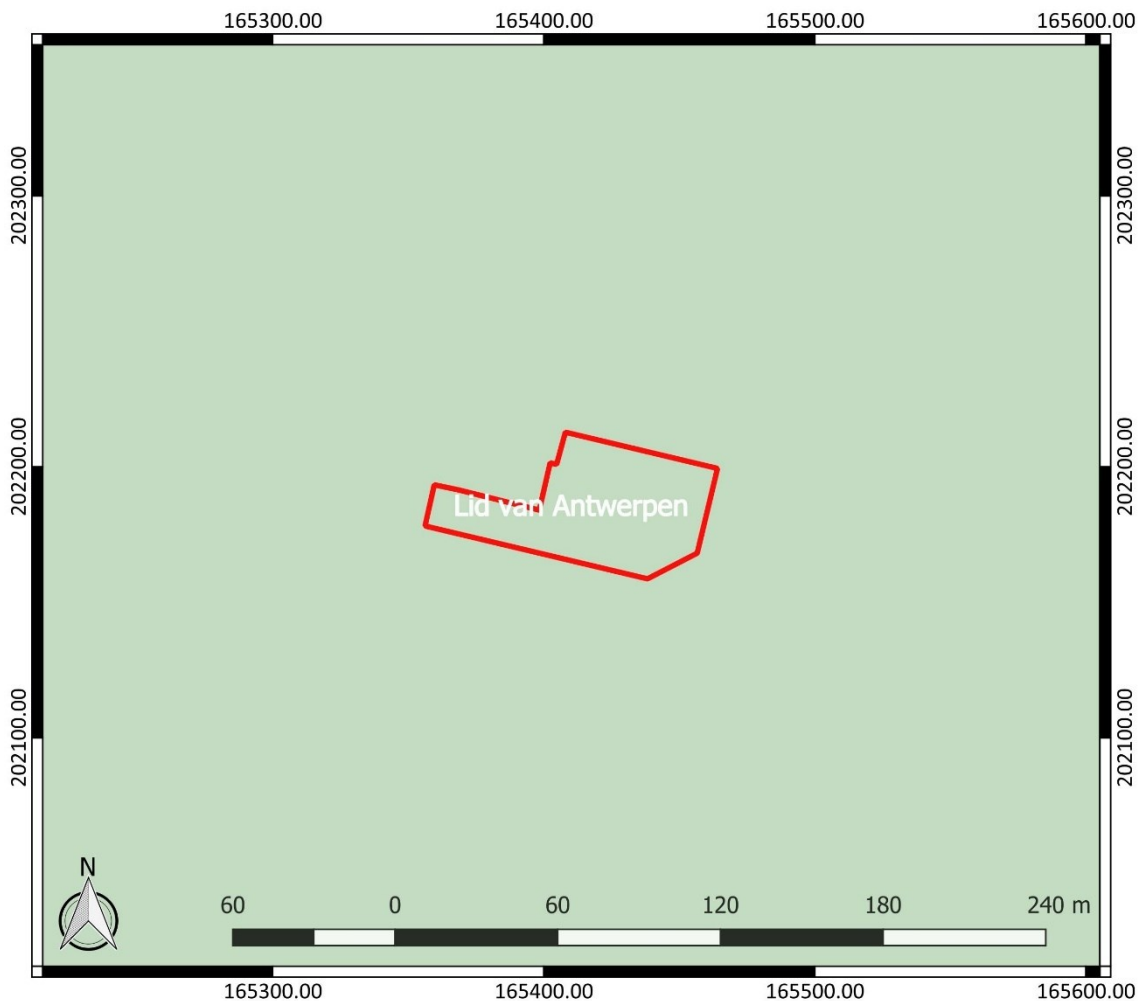

Figuur 11: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 12: Hoogteverloop van west naar oost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

Het onderzoeksgebied is erg laaggelegen en helt licht af naar het oosten toe. Het terrein kent een hoogte van 5,3 tot 6,1 m TAW (Figuur 12).

Figuur 13: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 13) bestaat uit het Lid van Antwerpen, dat bestaat uit zwartgroen fijn zand, dat sterk klei-, glauconiet- en glimmerhoudend is. Verder bevat het schelpen en soms grof zand en beenderresten.⁴

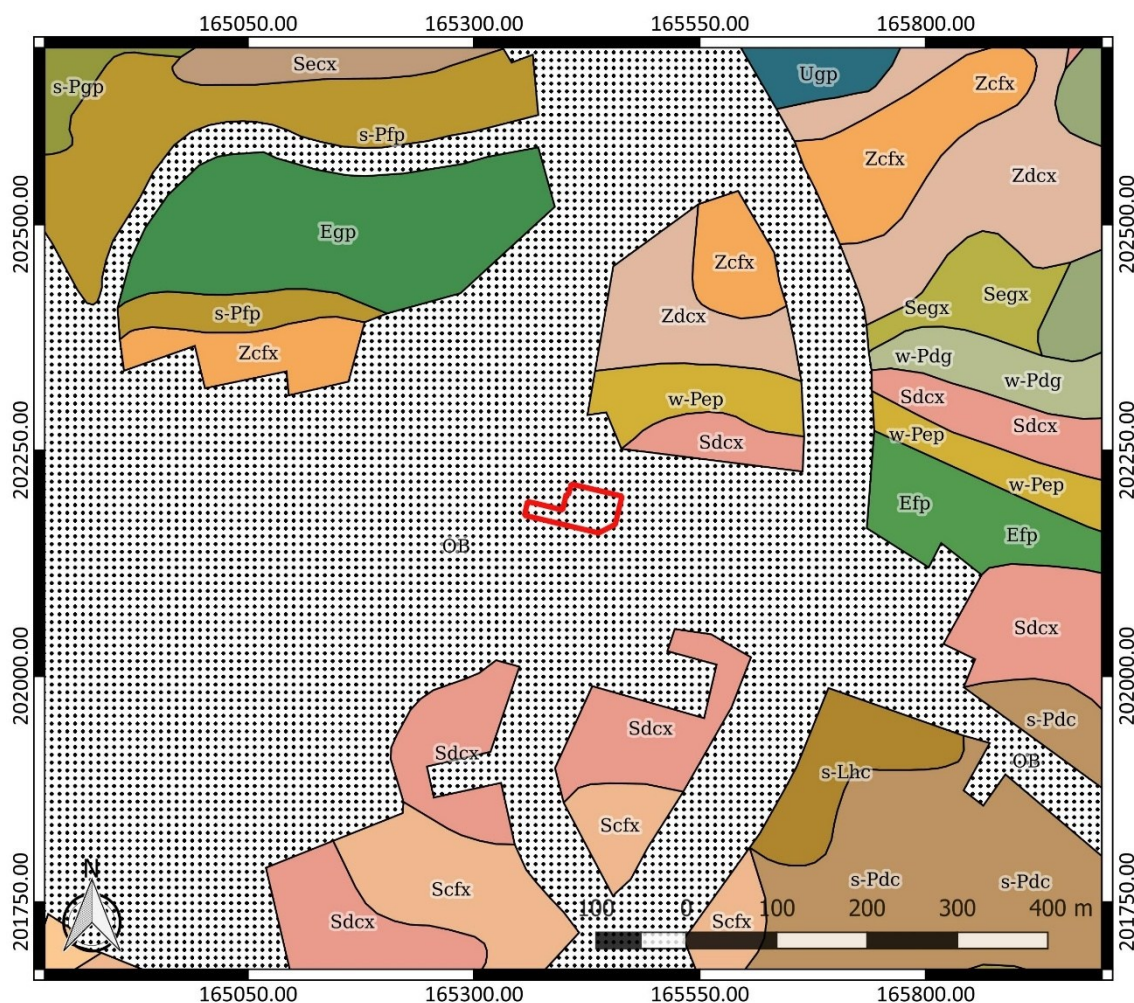
De quartairgeologische kaart (Figuur 14) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Hieronder bevinden zich oudere fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Bovenaan vinden we dan weer jongere fluviatiele afzettingen van het Holoceen en mogelijk het Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).⁵

⁴ www.geopunt.be/kaart

⁵ www.geopunt.be/kaart

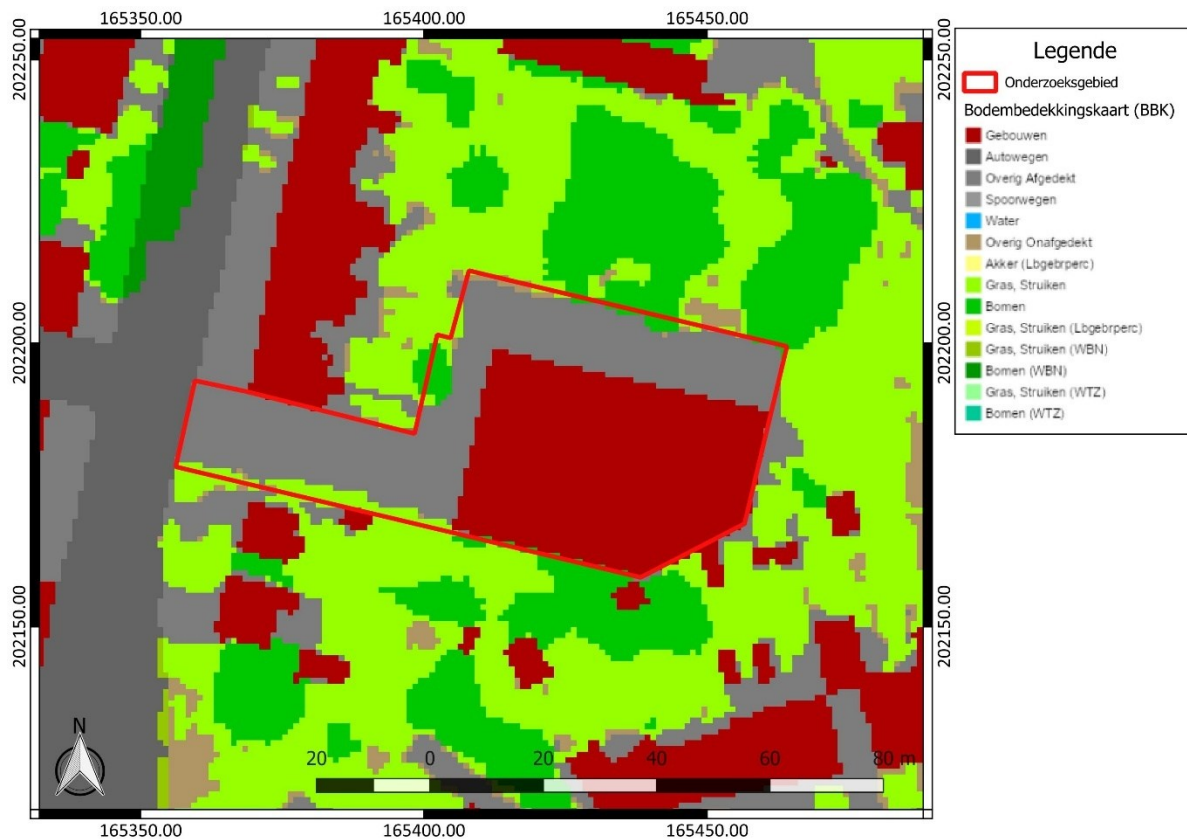

De bodemkaart (Figuur 16) situeert het onderzoeksgebied en een heel deel van zijn omgeving in een bebouwde zone (OB). In de nabije omgeving vinden we verder onder meer de aanduiding van een matig natte lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont en met silexietbijmenging (Sdcx), een natte licht zandleembodem zonder profiel en met klei-zand op geringe of matige diepte (w-Pep) en een matig natte zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont en met silexietbijmenging (Zdcx). We leren er uit dat de bodem in de omgeving van het onderzoeksgebied overwegend matig nat tot nat is.

Figuur 16: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruikskaart gebouwen en verhardingen te bemerken. Zeer beperkt wordt het onderzoeksgebied volgens de kaart ook ingenomen door gras, bomen en struiken (Figuur 17). Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 9).

Figuur 17: Bodemgebruikskartaal met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

Lier kent een eerder onduidelijke wordingsgeschiedenis. Muntvondsten wijzen op menselijke aanwezigheid in de Gallo-Romeinse periode. Lier werd voor zover bekend voor het eerst vermeld in 870 als “Ledi” (waterweg), wat verwijst naar de gunstige geografische ligging aan de twee Netten.

De oudste kern zou volgens sommige literatuurbronnen opklimmen tot de Frankische periode en zou rond de Vismarkt (hogere Nete-oever) gezocht moeten worden. Volgens andere historici zou Lier in de 8ste eeuw gesticht zijn op de plaats ‘Nivesdonk’, door de heilige Gummarus. De verering van deze heilige moet een gunstige invloed gehad hebben op de groei van de Lierse agglomeratie in de 11de en 12de eeuw.

De vroegst gekende vermelding van een kapittel van kanunniken stamt uit de 11de eeuw. Dit kapittel was verbonden aan de hoofdkerk, oorspronkelijk gewijd aan de heilige Johannes de Doper en pas later toegewijd aan de heilige Gummarus (locatie huidige Sint-Gummaruskerk, in het verlengde van de Sint-Gummarusstraat). De eerste stenen fundamenteën van deze kruisbasiliek in Brabantse hooggotiek werden gebouwd aan het einde van de 14de eeuw. Ca. 200 jaar later, in de 16de eeuw, werd de bouw van de kerk voltooid. Het ontstaan van de kerk zou zich echter reeds aan het eind van de 10de of het begin van de 11de eeuw situeren.⁶ Mogelijk vormde de afbakening van de oude stedelijke kern rond de hoofdkerk een eerdere omwalling die uit de 11de of 12de eeuw zou dateren.⁷

⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Parochiekerk Sint-Gummarus [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/10429> (geraadpleegd op 19 februari 2026).

⁷ Breugelmans *et al.* 1990, 15

Tevens zal de nabijgelegen Sint-Pieterskapel als bedevaartsoord - begraafplaats van Gummarus - een rol gespeeld hebben in de expansie van Lier.⁸ De kapel vond haar oorsprong in 1225, maar van dit oorspronkelijke gebouw blijft vandaag de dag weinig over.⁹ Het maakte destijds onderdeel uit van een grotere, romaanse kerk ter vervanging van een houten bidplaats, opgericht door Sint-Gummarus in 764. De voltooiing van de Sint-Gummaruskerk heeft er wellicht toe geleid dat het westelijke deel werd afgebroken, waardoor de kapel haar huidige uitzicht verkreeg.¹⁰

In de 11de-12de eeuw bouwde de stad een bevolkingskern uit op de linkeroever, met een eigen parochiekerk, toegewijd aan Sint-Jan-Baptist. De stad kreeg de titel van “oppidum” toegekend in 1194 en werd door hertog Hendrik I van Brabant tot stad verheven in 1212. Het grondgebied bestond uit de eigenlijke stad, de ‘Kuip’ (ringvormige zone rond de stad) en de ‘Bijvang’. Deze laatste is een uitgestrekt gebied, bestaande uit de dorpen Kessel, Nijlen, Emblem en Bevel en de gehuchten Hagenbroek, Lachenen en de Mijl.¹¹

In 1244 werd gestart met het graven van een omwalling rond de eigenlijke stad, met de Grote Markt als centrum. Vanaf de 13de eeuw en vooral in de loop van de 14de eeuw vond een sterke economische expansie plaats, ten gevolge van de bloei van de lakennijverheid. De bevolking nam toe als gevolg van de materiële welstand. In 1389 werd de nieuwe stadsomtrek vastgesteld en de definitieve stadsomwalling gebouwd (huidige stadsomwalling). Dankzij de enorme expansie die Antwerpen als belangrijkste handels- en geldmarkt van Europa in de 16de eeuw beleefde, kende Lier een enorme stijging van de algemene levensstandaard. Vooral op het vlak van onderwijs kende Lier een belangrijke ontwikkeling. De stad wist wereldfaam te verwerven inzake handel en borduurwerk.¹²

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is te zien dat het onderzoeksgebied in gebruik is als akkerland (Figuur 18). In het westen grenst het terrein reeds aan de historische voorloper van de huidige Kesselsesteenweg. Op enige afstand ten westen zien we de historische stadskern van Lier.

De omgeving van het onderzoeksgebied is daarentegen erg landelijk en bestaat hoofdzakelijk uit akkerland. In de omgeving zien we ook verspreide bebouwing. Op korte afstand ten noorden van het onderzoeksgebied zien we ook nog een waterloop. Het lijkt te gaan om de Maasfortbeek, die vandaag verlegd is.

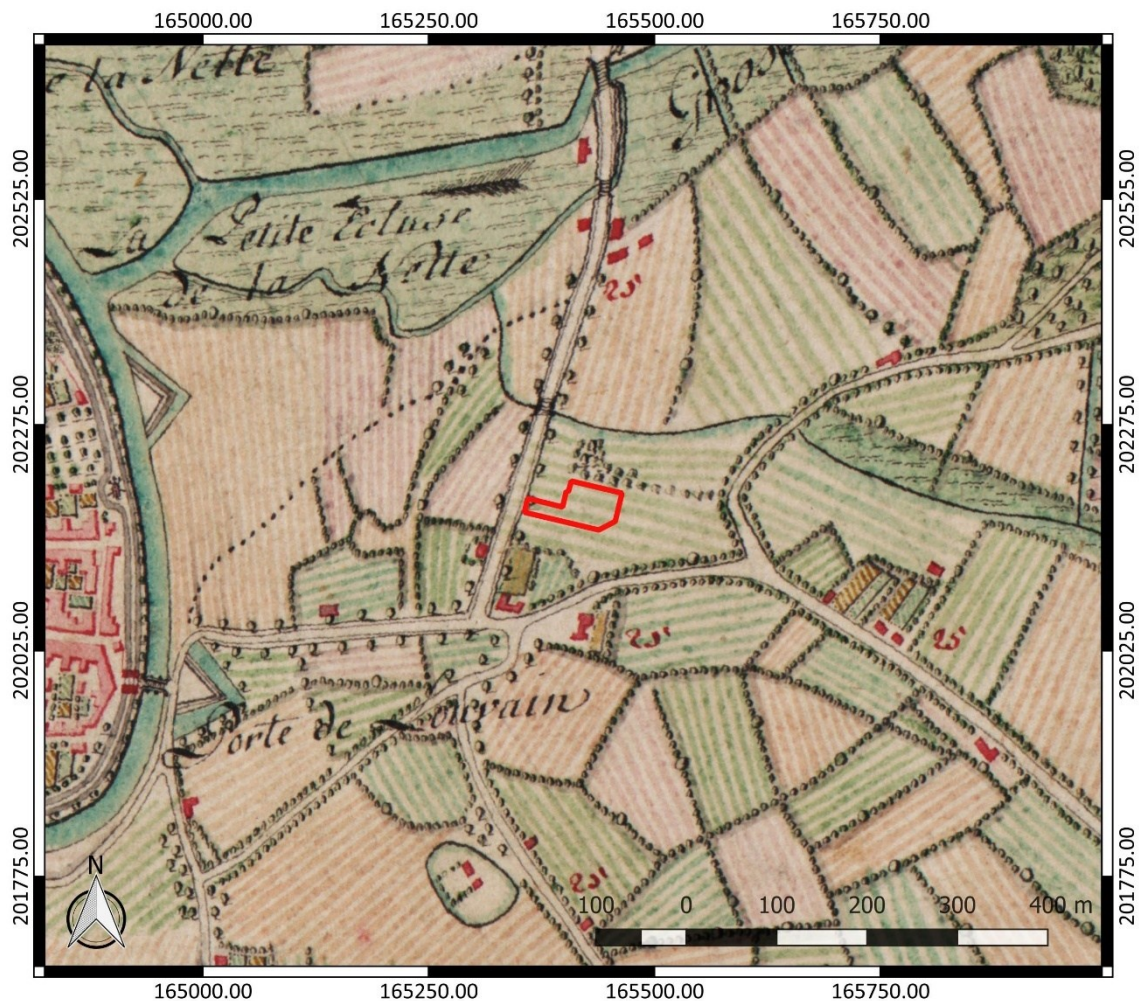
⁸ Breugelmans *et al.* 1990, 11

⁹ Breugelmans *et al.* 1990, 99

¹⁰ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Sint-Pieterskapel [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/10392> (geraadpleegd op 13 januari 2026).

¹¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Lier [online], <https://id.erfgoed.net/themas/13739> (geraadpleegd op 13 januari 2026).

¹² Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Lier [online], <https://id.erfgoed.net/themas/13739> (geraadpleegd op 13 januari 2026).

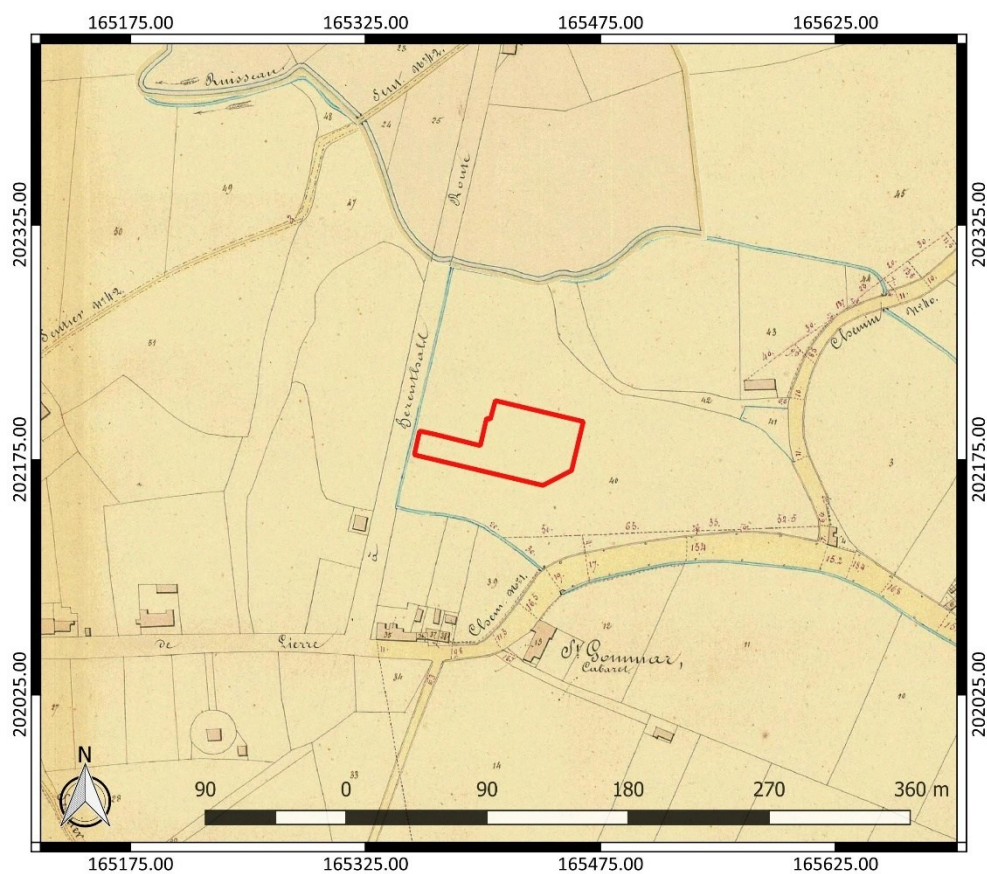

Figuur 18: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

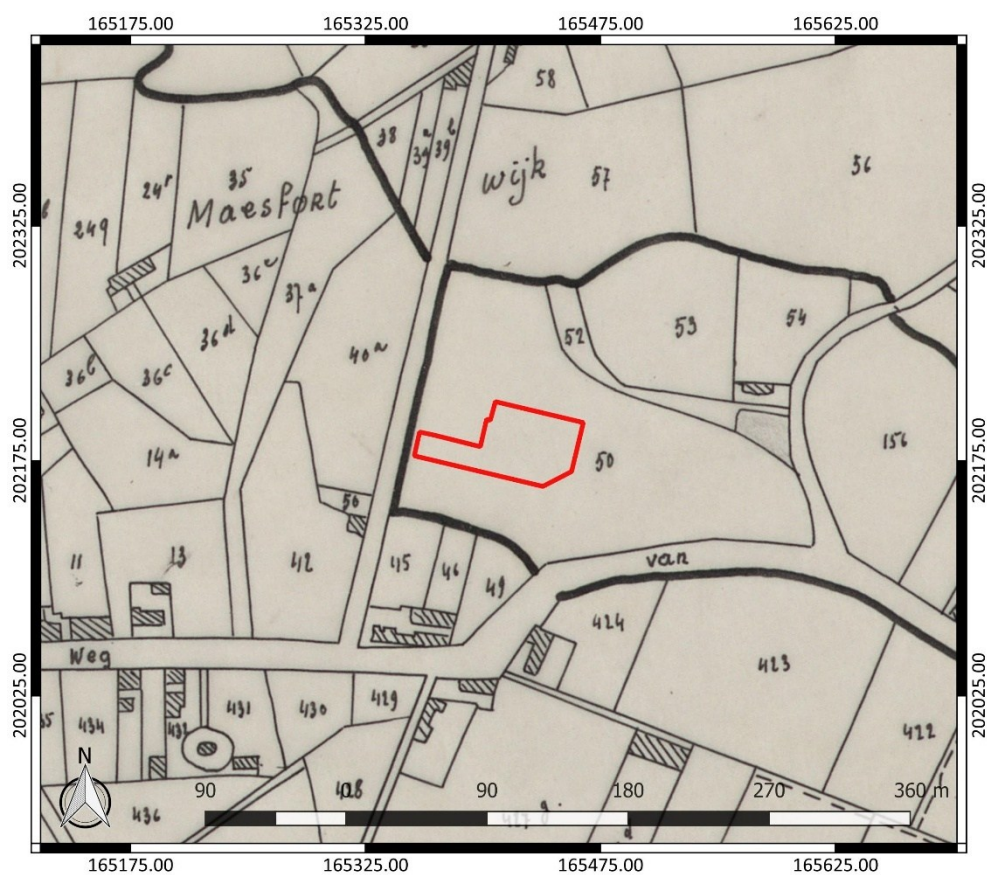
Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is nog geen bebouwing te zien binnen het onderzoeksgebied. Vermoedelijk was het terrein nog steeds in gebruik als akkerland (Figuur 19). De Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) geeft een gelijkaardig beeld als de Atlas der Buurtwegen weer.

Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 21) toont ons dat bebouwing verschenen is op het terrein. In het westen, aan de Kesselsesteenweg, gaat het om een woning. In het oosten van het terrein zien we dat loodsen verschenen zijn. De rest van het terrein is vermoedelijk ook verhard. Ook in de omgeving is de bebouwing sterk toegenomen.

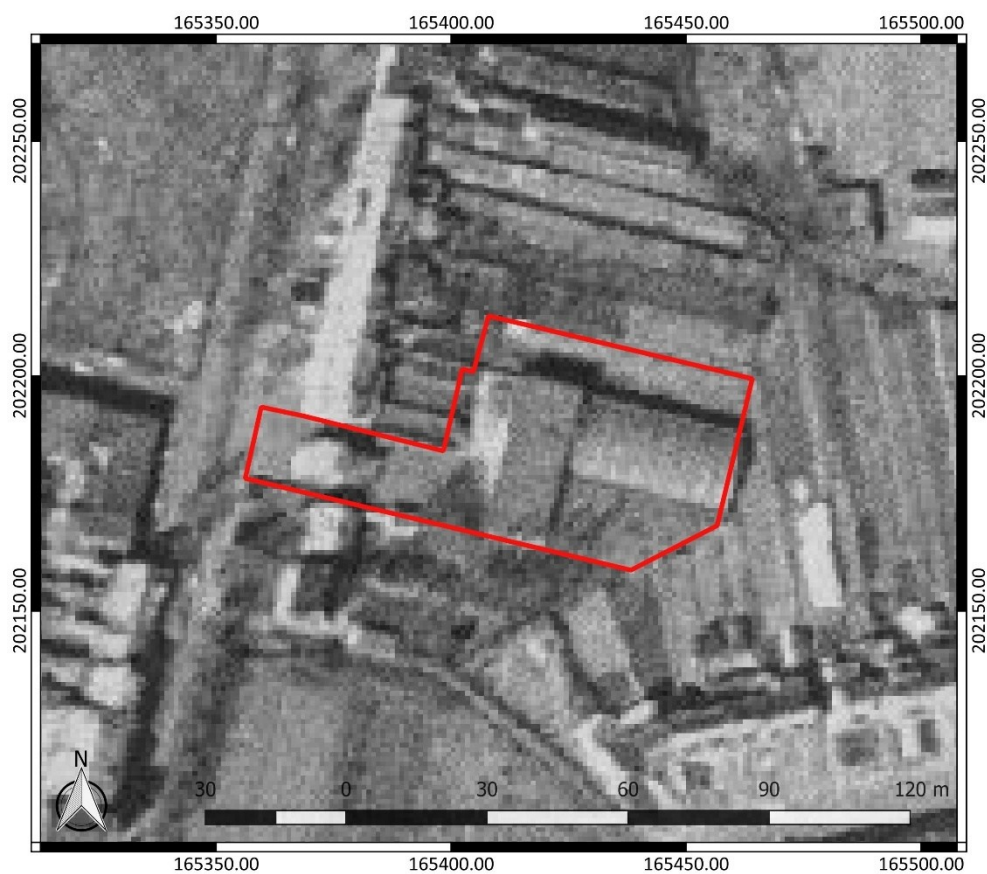
Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 22) geeft een gelijkaardig beeld als de voorgaande luchtfoto weer. Het beeld komt al sterk overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 9), maar vandaag is de bebouwing in het westen van het terrein verdwenen. Ze heeft plaats gemaakt voor verhardingen.

Figuur 19: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 20: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

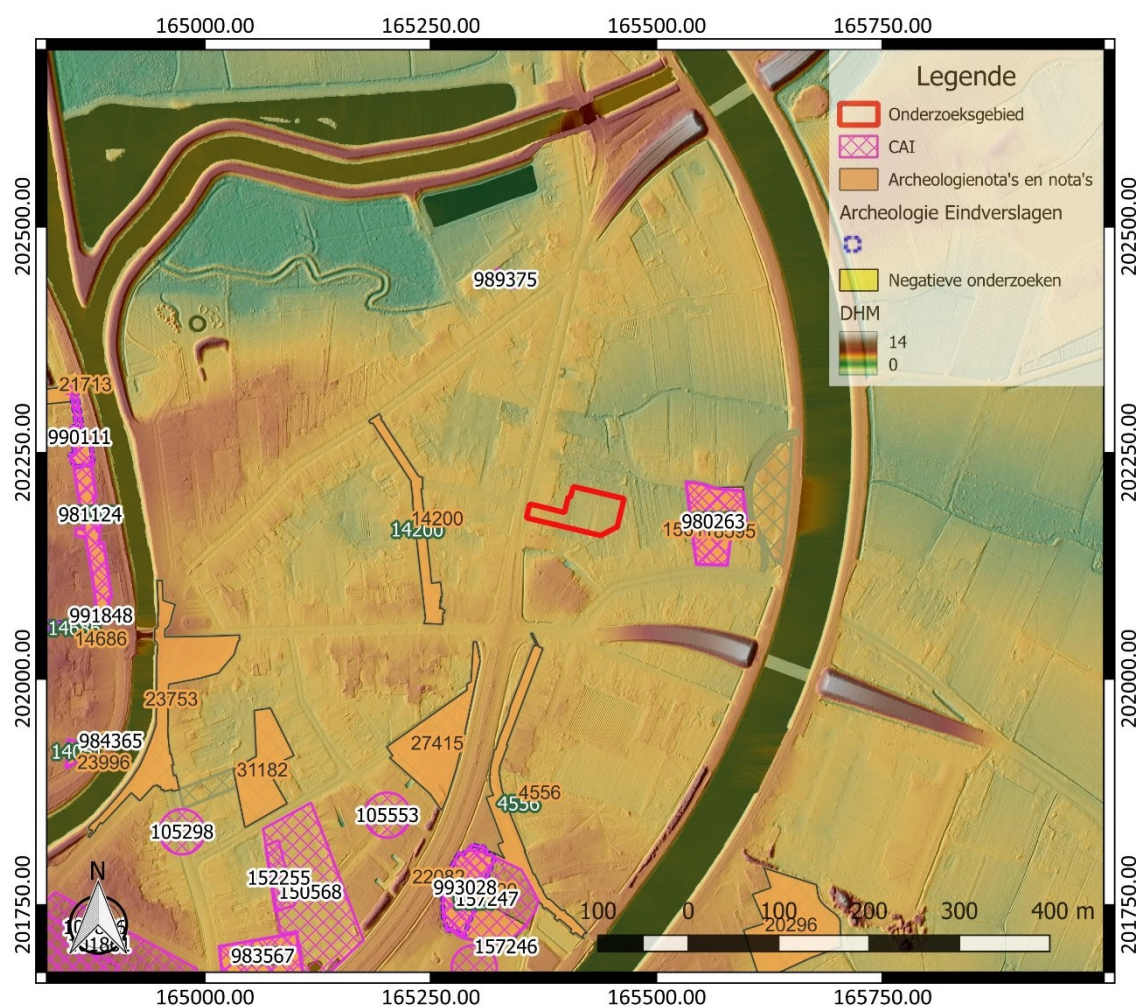
Figuur 21: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 22: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 23). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

Figuur 23: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied
(<https://geo.onroerenderfgoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5 m

Op korte afstand ten oosten van het onderzoeksgebied werden geen relevante archeologische resten aangetroffen (CAI ID 980263). Het bodemarchief blijkt er sterk verstoord.¹³ Archeologienota's opgesteld voor een terrein ten oosten hiervan, adviseren de uitvoering van terreinonderzoek: ID 33692¹⁴ en 35029.¹⁵ Een verslag van dat verdere vooronderzoek is nog niet te vinden. Hetzelfde geldt voor archeologienota ID 31182.¹⁶

¹³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Vooronderzoek Lier Kapelstraat [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/980263> (geraadpleegd op 20 februari 2026).

¹⁴ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/33692>

¹⁵ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/35029>

¹⁶ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/31182>

Ten noordwesten, ter hoogte van CAI ID 989375, zijn vondsten uit de nieuwste tijd aangetroffen.¹⁷ Archeologienota ID 14200 adviseerde dat er geen terreinonderzoek nodig was in het kader van de geplande werken.¹⁸ Dat geldt ook voor archeologienota ID 4556¹⁹ en ID 23753.²⁰

Ter hoogte van ID 27415 vond een landschappelijk bodemonderzoek plaats, dat aangeeft dat het terrein nog archeologisch potentieel kent, zowel op steentijd artefactensites als op sporensites.²¹ Verder vooronderzoek blijkt nodig. Een verslag daarvan is nog niet te vinden.

Verder naar het zuiden toe vinden we de aanduiding van een site met walgracht (CAI ID 157247).²² De site blijkt zijn oorsprong te kennen in een bewoningskern uit de volle middeleeuwen (CAI ID 993028). Doorheen de tijd blijkt de site met walgracht telkens iets vergroot.²³

Ter hoogte van CAI ID 105553 is sprake van de vondst van een kuil met scherven, die in de ijzertijd gedateerd wordt.²⁴ Ter hoogte van CAI ID 105298 is een muntschat uit de midden-Romeinse tijd gevonden.²⁵

Bij archeologisch vooronderzoek ter hoogte van CAI ID 152255 werd een cluster paalsporen aangetroffen. Er zijn ook afvalkuilen en waterkuilen aangetroffen die in de middeleeuwen gedateerd worden.²⁶ Naar aanleiding van het aantreffen van een waardevolle archeologische vindplaats werd een opgraving uitgevoerd (CAI ID 150568). Die bracht paalsporen uit de metaaltijden aan het licht en verder ook kuilen uit de volle middeleeuwen en kuilen en een waterkuil uit de late middeleeuwen.²⁷

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht.

¹⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Maasfortbaan 225 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/989375> (geraadpleegd op 20 februari 2026).

¹⁸ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/14200>

¹⁹ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/4556>

²⁰ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/23753>

²¹ Dupré/Reyns/Bruggeman 2023

²² Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Spekkestraat II [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/157247> (geraadpleegd op 20 februari 2026).

²³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Spekkestraat 6-8 'Ter Laerken' [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/993028> (geraadpleegd op 20 februari 2026).

²⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Kroonstraat I [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/105553> (geraadpleegd op 20 februari 2026).

²⁵ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Paul Krugerstraat I [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/105298> (geraadpleegd op 20 februari 2026).

²⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Transvaalstraat (2) [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/152255> (geraadpleegd op 20 februari 2026).

²⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Transvaalstraat (1) [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/150568> (geraadpleegd op 20 februari 2026).

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Het onderzoeksgebied bevindt zich buiten de historische stadskern van Lier. Het bevindt zich in een eerder laaggelegen gebied, op korte afstand tot een waterloop. Volgens de bodemkaart varieert de bodem in de omgeving van het onderzoeksgebied van matig nat tot nat.

Gekende archeologische waarden in de omgeving zijn talrijk. Ze dateren onder meer uit de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen. Ze geven aan dat de regio archeologisch potentieel kent.

Historische kaarten geven aan dat het onderzoeksgebied in de 18de eeuw in gebruik was als akkerland. Dat bleef het geval tot we op 20ste-eeuwse kaarten bebouwing op het terrein zien verschijnen. Wat de impact daarvan geweest is op het bodemarchief, is momenteel niet bekend.

Wat is de impact van de geplande werken?

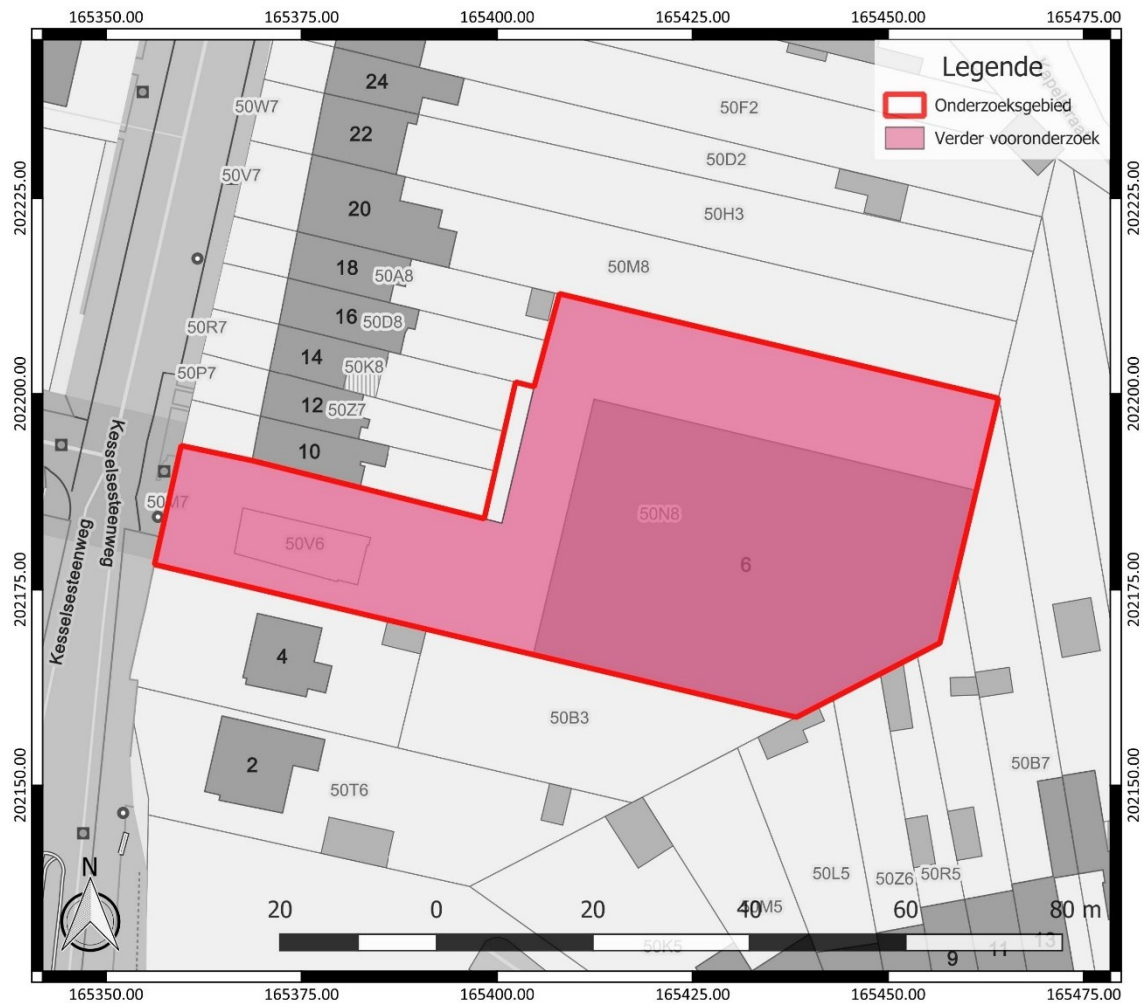
Binnen quasi het volledige onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de sloop van de bestaande bebouwing en de oprichting van nieuwe bebouwing met bijhorende omgevingsaanleg. De verstoringsdiepte van de verschillende geplande bodemingrepen varieert sterk. Ze ligt gemiddeld genomen tussen ca. 40 cm en 1,20 m. Plaatselijk, ter hoogte van de nieuw aan te leggen kelder en nutspuiten, loopt de verstoringsdiepte sterker op tot maximaal ca. 3,55 m. Dit doet besluiten dat binnen het volledige onderzoeksgebied het bodemarchief mogelijk bedreigd wordt door de geplande werken, met uitzondering van een beperkte strook in het noordwesten van het terrein die vandaag reeds in gebruik is als tuinzone en waarvan dat gebruik zo blijft.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het uitgevoerde bureauonderzoek geeft aan dat het onderzoeksgebied mogelijk archeologisch potentieel kent. Op basis van de landschappelijke kenmerken van het terrein en de reeds gekende archeologische waarden in de omgeving houden we momenteel rekening met het mogelijke voorkomen van relevante archeologische resten uit de steentijd tot de nieuwe tijd. Het kan zowel gaan om sporensites als om steentijd artefactensites.

Historische kaarten geven aan dat het terrein lange tijd in gebruik was als akkerland, tot we in de 20ste eeuw de oprichting van bebouwing zien. Dit heeft mogelijk voor enige aantasting van het bodemarchief gezorgd, maar de precieze impact kennen we momenteel nog niet.

Een evaluatie van de impact van de geplande geeft aan dat ze een mogelijke bedreiging voor het nog aanwezige bodemarchief vormen. Gezien het mogelijke archeologische potentieel van het terrein is daarom bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig. We laten daarbij een beperkte zone in het noordwesten van het terrein buiten beschouwing. Die is namelijk vandaag reeds in gebruik als tuinzone en blijft dat ook in de toekomst. De te onderzoeken zone heeft daarmee een oppervlakte van ca. 3198 m².

Figuur 24: Aanduiding van de zone waar verder vooronderzoek nodig is, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor deze onderzoekstechniek te beperkt.

Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein bebouwd of verhard is.

Landschappelijk bodemonderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites beter in te kunnen schatten. Afhankelijk van de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend onderzoek naar steentijd artefactensites nodig.

Tot slot dient ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van plannen voor de sloop van de bestaande bebouwing op het terrein en de oprichting van nieuwe bebouwing, diende een archeologienota opgesteld te worden. Het uitgevoerde bureauonderzoek geeft aan dat het onderzoeksgebied mogelijk archeologisch potentieel kent. We houden momenteel rekening met het mogelijke voorkomen van relevante archeologische resten uit de steentijd tot de nieuwe tijd.

Omtrent de bewaringstoestand van het bodemarchief bestaat onduidelijkheid, maar een evaluatie van de impact van de geplande werken geeft aan dat ze een mogelijke bedreiging voor het nog aanwezige bodemarchief vormen. Gezien het mogelijke archeologische potentieel van het terrein is daarom bijkomend archeologisch onderzoek nodig.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Brugelmans, K./L. Ceulemans/L. Coenen/D. Engels/W. Grootaers/I. Nuyens/A. Van den Broeck, 1990: *Historische stedenatlas van België: Lier*, Brussel.

Ceulemans, L./L. Coenen/W. Grootaers/I. Nuyens/A. Van den Broeck, 1990: Merktekens in het stedelijk landschap, in: A. Verhulst/J.-M. Duvosquel (eds.), *Historische stedenatlas van België. Lier*, Brussel, 67-111.

Dupré, K./N. Reyns/J. Bruggeman, 2023: *Archeologienota Lier – Kroonstraat*, Bornem (Rapporten All-Archeo bv 1603).

Goolaerts, S./K. Beerten, 2006: *Toelichting bij de quartairgeologische kaart, kaartblad 16 Lier*, Leuven.

4.2 Websites

Agatha (2026)
<https://agatha.arch.be/>

Cartesius (2026)
<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2026)
<https://dov.vlaanderen.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2026)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2026)
<https://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2026)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2026)
<https://www.onroenderfgoed.be/onderzoeksbalans-archeologie>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

